

Audun Dybdahl: *Beslag til høvre (alias seilbågar eller mankestole) fra vikingtiden.* Det kongelige Norske Videnskabers Selskab, Skrifter nr. 2. 2015. 128 s., 92 fig.

REVIEWED BY KNUT PAASCHE

Noen ganger, som ved lesing av Audun Dybdahls bok om høvrebreslag fra vikingtid, føler en virkelig at andre har gjort jobben for en. Høvrebreslag er en gruppe artefakter fra vikingtid mange av oss arkeologer har stiftet bekjentskap med, men som de færreste av oss likevel kjenner i detalj. Det er således en sann glede å lese Audun Dybdahls gjennomgang av det samlede materialet. Dybdahl har samlet hele materialet mellom to permer og gjennomført en grundig analyse med hensyn til både form, funksjon, stil og kronologi. De fleste funn er utførlig beskrevet på en slik måte at det er lett å følge Dybdahls analyse, samtidig som det gis rom for at leseren selv kan vurdere materialet ut fra egne forutsetninger.

Dybdahl legger fra første side friskt ut. I tillegg til å diskutere stilistiske trekk, har han ambisjoner om å si noe om høvrebreslagene i en bruksmessig sammenheng. Videre vil han vise hvordan de har hatt en funksjon som praktobjekt og dermed forteller noe om eierens sosiale status, samt hvordan høvrebreslagene kan si noe om samtidens forestillinger om religion. Spørsmålet er så om boken videre kan bære en så bred problemstilling?

I Dybdahls klassifisering av materialet sorteres det først og fremst etter form, men også stilistiske kriterier trekkes selvfølgelig inn i denne sammenheng. Det er ingenting å si på de foreslåtte hovedgrupper, men når undertyper defineres ut fra så få som to, og i flere tilfeller bare ett eksemplar, trekkes dette litt langt. For å skille ut en egen underkategori eller type bør det finnes flere eksemplar, ellers vil det være bedre å snakke om flere *varianter* framfor *typer*.

Den videre diskusjonen rundt bruk av høvrebreslag som en del av hesteutstyret er i Dybdahls tekst meget god. Det kunne jo vært fristende å definere denne gjennstandsgruppen som “et hull med bøyle omkring”, men heldigvis er Dybdahl mere presis. Med henvisning til tidligere arbeiders, både litt vage, men også bare mer eller mindre sikre funksjonsbestemmelser, får vi her en klar og entydig definisjon av denne materialkategorien. Her samles materialet, og det slås en gang for alle fast funksjon, plassering og bruk av høvrene.

Slik jeg ser det er Dybdahls bok først og fremst en nyttig sortering av materialet, og en god kronologisk gjennomgang av høvrebeklag som arkeologisk materiale. De stilistiske beskrivelsene følger kjente stier som er godt referert. Høvrene plasseres fint inn som en viktig del av dette materialet, dette kanskje uten at Dybdahl her tilfører noe spesielt nytt til den stilistiske debatten. Det er likevel en viktig observasjon at høvrebeklagene følger og bekrefter vårt generelle bilde av vikingtidskronologien.

Det henvises innledningsvis til Osebergtekstilene med begrepet tekstilfragmenter. Da det her vises til noen av de flotteste og mest helhetlig bevarte tekstilene fra vikingtidens Skandinavia, bør en vel snarere enn å bruke ord som *fragmenter*, bruke begrepet *billedveven fra Oseberg* om de eksemplene som her er trukket fram (Christensen 1992; Christensen & Nockert 2006). Det finnes både i Osebergfunnet og i andre vikingtidsgravfunn fragmenter av tekstiler, men her er det faktisk billedveven det pekes på.

En del figurer i boken er kopier fra andre bøker, alle med gode henvisninger. Likevel kan det vel spørres om det ikke hadde vært bedre, i den grad det da finnes, om det hadde vært lett fram originaltegninger fra musenes arkiver. En del av analysen henviser direkte til funksjonelle og/eller ornamentale detaljer som i enkelte tilfeller nok kunne vært gjengitt på en bedre måte.

Samlet er dette en meget god liten bok om høvrebeklagene fra vikingtid. Når det gjelder en eventuell overordnet analyse, med ambisjoner om å si noe om tema som sosial status og religiøse spørsmål i vikingtidssamfunnet, vil jeg anbefale leserne å søke bredere i en etter hvert meget rikholdig vikingtidslitteratur.

Litteratur

CHRISTENSEN, Arne Emil. 1992. "Kongsgårdens håndverkere". I Arne Emil Christensen, Anne Stine Ingstad & Bjørn Myhre, *Osebergdronningens grav*, 85–137. Oslo: Schibsted.

CHRISTENSEN, Arne Emil & Margareta NOCKERT. 2006. *Osebergfunnet*, Bind IV: *Tekstilene*, Oslo: Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo.

Knut Paasche, dr.phil, forsker og avdelingsleder ved Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU).
